

te Utrecht; indien namelijk daartoe de toestemming van het Collegie van Regenten werd verkregen, die dezen niet zouden weigeren, als zij slechts de zekerheid hadden, dat daardoor geen nadeel aan de verpleging der aan hun zorg toevertrouwde ongelukkigen gedaan werd. In Utrecht zou hierdoor aan de Hoogeschool de meest geschikte gelegenheid bestaan ook voor klinisch onderwijs, daar de afdelingen van het krankzinnigen-gesticht, waarnit het klinisch materieel zou moeten geput worden, thans reeds een bevolking van genoegzaam 200 lijders hebben en zij voor meer dan 300 krankzinnigen der derde klasse worden ingericht; terwijl de nieuwe aanbouw, die reeds van zelf op een wijze zal ingericht worden, welke aan de tegenwoordige eischen eener goede krankzinnigen-inrichting voldoet, zonder moeite met de localiteiten, tot dat onderwijs benodigd, zou in verband kunnen gebracht worden. De afdelingen der verpleegden van de 1ste en 2de klasse, die door die verbouwing nog meer volkomen van die der derde klasse zullen afgescheiden worden, moeten slechts bij het klinisch onderwijs ontoegankelijk blijven en de grondbeginselen worden toegepast, die wij op de vergaderingen van Duitschlands krankzinnigen artsen zagen vastgesteld.

Behalve dat zulk een leerstoel voor psychiatrisch onderwijs mede aan dat der gerechtelijke geneeskunde zou kunnen worden dienstbaar gemaakt, verdient zijn plaatsing in Utrecht te meer aanbeveling, omdat niet slechts door de studenten in de geneeskunde, maar ook door de kweekelingen van 's Rijks Hospitaal van dat onderwijs gebruik zal kunnen gemaakt worden.

Den 16den December 1865.

J. P. T. VAN DER LITH.

Daar het onderwijs in de psychiatrie in Nederland een nieuwe phase intreedt en de overgang door Prof. WINKLER in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* zoo juist geschetst is, sedert hij als Lector en Hoogleeraar met het onderwijs belast was, scheen het mij niet ongepast de geschiedenis der eerste vooruitgaande phase mede te deelen, van welke bovenstaand Rapport het eerste gedeelte behelst.

Utrecht, 14 October 1894.

Prof. Dr. VAN DER LITH.

Aan de Redactie!

Het spijt de Commissie voor geneeskundige politie, enz., dat de Afdeling *Vecht en Omstreken* schroomt, de door die Commissie gedane vragen te beantwoorden.

Toch heeft dat schromen haar sympathie, wanneer het is tengevolge van een huiverig zijn, om eenig ziektegeval toe te schrijven *uitsluitend* aan den invloed van te langen arbeidsduur.

Aangezien nu die vragen wel degelijk *uitsluitend* handelen over te langen arbeidsduur als aetiologisch moment voor ziekten, had de Commissie, dunkt mij, de vragen anders moeten stellen. Zij ziet dit dan ook in, want even later zegt zij, dat zij bedoeld heeft „in de eerste plaats” en niet „uitsluitend”...

Maar nu de vragen zelf!

10. Blijkt te lange arbeidsduur een nadeeligen invloed te hebben op de gezondheid van sommige werklieden?

Afgezien van het onbepaald begrip „te lang”, is er nog iets zeer onbepaalds in die vraag.

Bedoelt de Commissie gedurende één dag te lang werken, of weken en maanden elken dag? Wanneer ik mijn handboeken neem, zie ik bij verschillende ziekten als aetiologisch moment aangegeven „körperliche Ueberanstrengung”, hetgeen natuurlijk niet veel anders is dan te lang werken.

Iemand, die te lang gearbeid heeft, zal vrij wat minder weerstandsvermogen hebben dan iemand, die bijv. te lang heeft zitten hengelen. Verder weten wij ook zeer goed, dat een gering weerstandsvermogen een slecht wapen is tegen schadelijke invloeden. Stel nu, zoo iemand wordt tuberculeus, is dit dan alleen het gevolg van de invasie der tuberkel-bacillen, of is het geringe weerstandsvermogen hier ook schuldig aan?

Naar aanleiding hiervan, durf ik dan ook

vraag 2: „Is U dit gebleken door ziektegevallen in uw praktijk waargenomen?” noch met ja, noch met neen beantwoorden. Ik geloof, dat ieder die nadenkt, met mij in denzelfden twijfel zal verkeeren.

Op vraag 1 past daarom, dunkt mij, geen ander antwoord dan: „niet delijk genoeg”; op vraag 2: „ik weet het niet”.

En nu vraag 3.

„Meent gij, dat het particulier initiatief niet in staat is hiertegen te waken?”

Hierbij stel ik mij voor de leden van de „Maatschappij”, zittende om de speeltafel bij het „rouge et noir”.

Al naar bijv. de stemming rood of zwart is, zal men neen of ja antwoorden.

En mocht nu eens blijken, dat de meerderheid particulier initiatief niet in staat achtte, m. a. w. staatsinmenging noodzakelijk, dan liepen wij nog gevaar voor „rood” uitgekreten te worden, hetgeen menig conservatief collega lang niet aangenaam zou vinden.

M. i. zou het daarom het verstandigst zijn, vraag 3 ter zijde te leggen, aangezien aan de waarde der antwoorden niet veel beteekenis is te hechten.

Het is anders wel een aardig onderwerp voor een politieke rede.

Baanbrugge, 23 Oct. 1894.

TH. MOINAT.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

EDINBURG. — Medische opleiding. Tot dusver was deze toevertrouwd aan twee verschillende instellingen: de Universiteit te Edinburg en de Geneeskundige School, welks leden erkend werden door de Universiteit, maar die ieder voor hun eigen gehoorzaal, musea en hulpmiddelen moesten zorg dragen. Door aller samenwerking nu is een groot gebouw voor medische school ingericht en onlangs geopend. De inrichting bevat 3 groote